

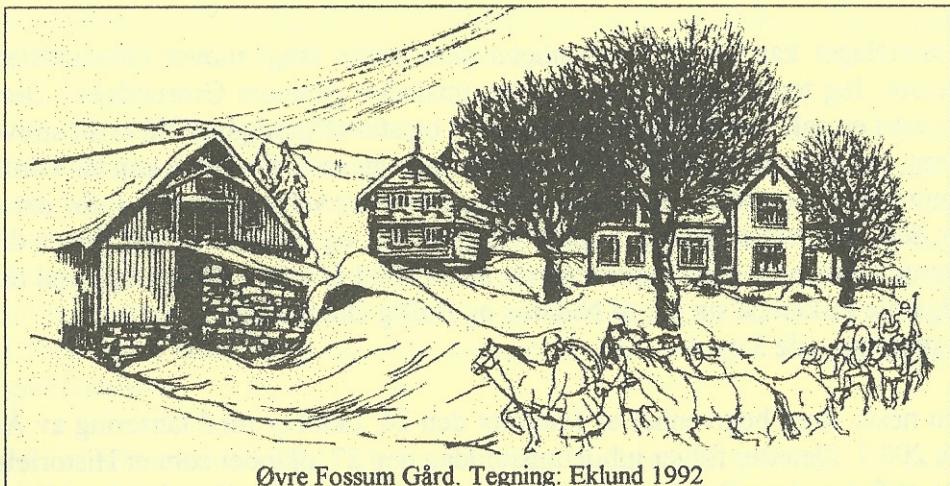

August 2001

Invitasjon

til offisiell åpning av pilegrimsleden gjennom
Groruddalen søndag den 16. september 2001 ved
Furuset kirke.
Side 3

Øvre Fossum Gård. Tegning: Eklund 1992

Groruddalen Historielag feirer i år sitt 20-års
jubileum, og inviterer til jubileumsmiddag
på Linne Hotell

Side 5

En roman i Akersdølen!
Den spennende historien om ”Tormod af
Tveit og hans æt” fortsetter!
Side 7

Kulturstien i Bånkallåsen
og Bånkall gård tar form
side 7

Historie er spennende!

Fra stabburstrappen
i
jubileumsåret 2001

Kjære medlemmer og venner!

Vi har lagt en fin sommer bak oss, og går en travel høst i møte. Bak oss har vi alle vært vitner til et historisk bryllup som har vakt oppsikt langt ut over landets grenser.

Historielaget kan by på begivenheter som peker langt utover Groruddalens grenser. Jeg tenker på åpning av pilegrimsleden gjennom Groruddalen. Dette har vært en sak som har krevd mye arbeid og stor tålmodighet. Nå er alt strevet glemt, det er bare den offisielle åpningen som gjenstår før leden kan tas i bruk. Åpningen finner sted ved Furuset kirke. Stedet er valgt med omhu, for det er her den aller eldste kirken i dalen en gang sto, og pilegrimsleden følger den samme leden som da pilegrimene for snart 1000 år siden stanset opp ved den eldgamle kirken på sin vei til Nidaros og Hellig Olavs skrin.

Se program side 3 og 4.

Den neste store begivenhet er årsmøtet den 24. oktober med lansering av Årbok 2001. Deretter følger jubileumsmiddag den 27. oktober som er Historielagets stiftelsesdag. Om kort tid vil alle medlemmene få tilsendt påmeldingsblankett.

Vi har allerede avviklet flere arrangementer som har stått i jubileumsårets tegn, og flere kommer det. Etter årsmøtet og jubileumsmiddagen deltar vi med utstilling i Grorud Samfunnshus. Vi har et utmerket samarbeid med Hellerud Historielag, og arrangerer et felles medlemsmøte i november. Sett av den 21. november allerede nå. Nærmere innkalling og program kommer i AkersDølen.

HUSK at Historielaget har åpent kontor på Nordtvet Gård hver onsdag fra kl. 1200 til 1500. Her kan du levere inn dine lokalhistoriske bilder. Vi kopierer dem med det samme, og du får bildene med deg hjem igjen. Velkommen!

Oslo, august 2001. Leif Frantzen - leder

**Offisiell åpning av pilegrimsleden gjennom
Groruddalen**
søndag den 16. september 2001
ved Furuset kirke

I forbindelse med at pilegrimsleden gjennom Groruddalen i begynnelsen av september vil bli ferdig skiltet fra Gamlebyen og til Gjelleråsen, har vi fornøyelsen av å invitere til den offisielle åpningen.

At vi nå kan åpne pilegrimsleden gjennom Groruddalen, er ikke bare en stor lokal begivenhet, men den er også viktig i rikshistorisk sammenheng. En mer enn tusen år gammel ferdselsvei fra Oslo til Hamar blir nå skiltet og knyttet sammen med pilegrimsleden videre til Nidaros og kan tas i bruk av dagens pilegrimer. Som kjent har det ikke vært lett å vinne frem med denne saken. En arbeidsgruppe bestående av Akers Avis Groruddalen, Pilegrimskontoret og Groruddalen Historielag har stått i spissen for å få dette prosjektet godkjent og gjennomført.

Når vi nå har nådd målet, ikke minst takket være velvillig bistand fra Riksantikvaren, Byantikvaren og Byråden, ønsker vi å markere dette på en verdig måte. Åpningsseremonien er lagt til den nasjonale og internasjonale kulturminnedagen den 16. september.

Groruddøler!

Møt opp, bli med og ta pilegrimsleden i bruk. Pilegrimsleden er en viktig del av det arbeidet som drives for å bevare kulturminnene i dalen. Når pilegrimsleden nå er merket og gjort tilgjengelig for ”moderne pilegrimer”, er det du og jeg som må ta vare på den, bruke den og vedlikeholde den, så den i tråd med eldgamle tradisjoner er farbar.

Groruddalen Historielag håper at det arbeidet som her er nedlagt vil bli til berikelse for dalen.

Hva skjer?

<p>Søndag 9. september</p>	<p>Ammerud-dagene 2001 Lokalhistorisk vandring med guide fra Ammerudhjemmet kl 1300 En times spasertur i hyggelige omgivelser</p>
<p>Fredag 7. september og lørdag 8. september</p>	<p>Bydelsdager på Furuset Du treffer oss på Deichmanske Bibliotek, Furuset disse dagene</p>
<p>Søndag 16. september</p>	<p>Offisiell åpning av pilegrimsleden gjennom Groruddalen søndag den 16. september 2001 kl 1100 ved Furuset kirke.</p> <p>Program:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kl 1100: Pilegrimsrådgivende i Furuset kirke 2. Kl 1200: Offisiell åpning av pilegrimsleden: <ul style="list-style-type: none"> - Åpning ved redaktør Hjalmar Kielland. - Prosjektleder Jan Arne Tangerud redegjør for arbeidet med godkjenning og skilting av leden. - Byråd Trine Skei Grande foretar den offisielle åpningen. 3. Vandring med guide til Øvre Fossum Gård, ca 1 times spasertur. 4. På Øvre Fossum Gård er det servering av pilegrimssuppe. 5. Avslutning ved Historielagets leder Leif Frantzen.

Invitasjon

Groruddalen Historielag feirer i år sitt
20-års jubileum, og har i den anledning
gleden av å invitere deg med ledsager
til vår jubileumsmiddag på

Linne Hotel

Statsråd Mathiesens vei 12

lørdag den 27. oktober 2001 kl 1900
Om kort tid vil det bli sendt ut påmel-
dingsblankett til alle våre medlemmer. Vi
håper riktig mange melder seg på og blir
med og feirer vårt 20-års jubileum.

Magnus Lagabøters Landslov

I tiden fremover vil vi gjengi utdrag fra denne loven som ble skrevet i 1274/76.

Kap. 1. Her begynder om kvinders giftermål.

1. Far og mor skal raade for sine døtres giftermål, om de er til. Men om de er døde, da skal de nærmeste farsfrænder (og morsfrænder) raade for giftermaalene.
2. Men giftingsmanden skal fastsette (skilja) medgift (heimanfylgja) og tilgave (tilgjof) for sin frændkone, saaledes som de blir enig om; da skal de ogsaa avtale (eindaga), naar bryllupet skal være. Men hvis de (senere) blir uenig om medgiftsavtalen (måldagi), da la fæstemanden bære 2 mænds vidne som var tilstede, hvad der var aftalt om medgiften. Men om de blir uenig om tilgaven, da nyte giftingsmanden 2 vidner paa samme maate. Ikke skal der i klær gives en kvinde mere end en tredjedel av medgiften. Men, det som giftingsmanden gir mere, skal være i saadanne ting, at det kan være til nytte for den, som faar konen, eller til vinding. Men ingen medgiftsavtale kan giftingsmandens arving omstøte, naar den er gjort saaledes som nu er mælt.
3. Men om døtre blir sin fars eller mors eller brors arvinger, (eller) hvis arvinger de end blir (og) nogen er gift, men andre ugift, da skal de ugifte ta saa meget av den uskiftede arv, som de gifte fik i medgift; og selv om alle er gift, men medgiften ikke er skiftet like mellem dem, da skal de andre ha like saa meget av den uskiftede arv, som den som har faat den største medgift, saalangt boet rækker.
4. Alle de ting, som er laant til medgift og er taksert og overlevert i hans hænder, som faar konen, da eier han dem likesaa hjemlet, som om far og mor gav dem i medgift. Men om nogen (tredjemand) sier, at han laante ikke disse ting ut til dette, da sverge han ensed derpaa, saavel kar som kvinde, og søke siden konens giftingsmand for det samme beløp, og med samme beløp nedsetttes hendes tilgave efter rigtig beregning.

Historie er spennende!

Kulturstien i Bånkallåsen og Bånkall gård tar form

Bydel Romsås har kommet et godt stykke på vei når det gjelder å ferdigstille kulturstien fra Romsås-bebyggelsen til Bånkall gård. Etter en befaring like etter sommerferien er det nå bestemt hvor i terrenget stien skal legges og hvor det skal settes opp informasjonsskilter. Friluftsetaten vil snart starte arbeidet med å sikre deler av traséen med trinn og eventuelt rekkverk, forteller Cecilie Lintoft som er bydel Romsås' prosjektleder. Groruddalen historielag deltar i prosjektet med rådgiving og foreslår også tekster til noen av de 10 skiltene som skal plasseres ut. Det vil bli gitt opplysninger om både gamle og nye kulturminner i tillegg til informasjon om vegetasjon, fugle- og dyreliv. Stien går inn i skogen like over veien for Bjøråsen skole og følger en trasé, som dessverre ikke er farbar med rullestoler og barnevogner, fram til Bånkall gård.

Selvे gården er også i en fin utvikling. Urtehagen, som venneforeningen har lagt ned mye arbeid i, står i fullt flor for andre året på rad. Den restaurerte bakerovnen i bryggerhuset har allerede vært i bruk flere ganger og har levert flott bakverk. Elever fra Stovner videregående skole har kommet langt med interiøret i den gamle skjenkestua, og det er lagt vann og kloakkrør fram til en kum mellom husene. Det siste er veldig viktig for den videre utviklingen av det lokalhistoriske aktivitetssenteret som er målet for Bånkall gård. Cecilie Lintoft håper at mange Romsås-beboere og andre vil ta beina fatt langs kulturstien når den tid kommer, og at de som ikke er fullt så gode til beins finner kjøreveien til gårds.

Bjørn H. Syversen

Tormod af Tveit og hans æt

Under leting etter lokalhistorisk stoff, kom vi over denne lille boken av Joh. K. Bergwitz utgitt på Olaf Norlis Forlag i 1908.

Deichmanske Bibliotek har den i sine hyller, men vi antar at den der står og støver ned. Vi fikk kontakt med rettighetshaveren, Toralf Bergwitz, som har gitt oss tillatelse til å utgi boken i vårt medlemsblad. Vi har valgt å gjengi boken i det språket den er skrevet i. Litt tungt å lese for helt unge mennesker kanskje, men språket er med på å gi denne boken en spesiell karakter og tidskoloritt.

Avsnitt 3: Tormod av Tveit og livet på Tveit etter Berits død.

Over Dalsænkningen ved Groar-rud kunde man skimte Furusets gamle Trækirkje, paa hvis ind-viede Grund saa mange i Pestens Tid var jordet, og hvor Tveitætten havde sin egen Plads, gravet og hegnet og pyntet gjennem Aare-ne af den stærke, trauste Tormod. Ung var han heller ikke længer, men en Mand, som satte Mærke og gjorde Indtryk paa alle, hvor han kom, ved sin Raadsnarhed, sin korte fyndige Tale og sine ildfulde Øine, naar de flammed op i Iver, hver Gang noget skjønt og ædelt kom paa Tale.

Der kom han over Tveits Marker, nu skred han over Veien, nu kom han ind Grinden paa Vegartveit. Folk blotted ærbødig Hovedet og de gjæveste trykked hans Haand. Og med ét stemte Sira Peter og Brynhild i Salmen: "Paa Gud aaleine, Eg lit i Livsens Strid". - Taarer stod i manges Øine, det kom saa varmt, saa pludselig og alle kjendte den Gamles Fromhed og hvor hun ynded Salmens vakre Tanker.

Saa gik ad trange Stier (Hovedveie fandtes ei tvers over Bygden) Ligfølget til Fods og til Hest. To gamle Heste holdtes sammen ved Sæletøi, og tversover deres trofaste Rygge stod Kisten. Det gik Skridt for Skridt, men alle vilde ofre Dagen til Be-

rits Ære og alt imens toned de malmfulde Klokker, som nu sjeldnen hørtes, men som i Pestens Aar næsten havde klemtet sin Klang ifra sig, brustne som de syntes. Men ligesom vilde de og tage et Tag for gamle Berit, alle syntes at slig havde ingen før hørt Furuset-Kyrkj-u-Klokkerne klinge.

Sira Peter stod ved Graven. Hul-ken hørtes fra Ingebjørg og Bryn-hild, Solveig græd stille. Da faldt jorden i tre dumpe Kast paa Kis-ten.

Pormod hæved Haanden, han vilde tale:

En Tak til Alle vil jeg sige, som fra Fjærn og Nær fulgte Mor hid idag. I føler nok med mig. Noget Stort, noget Høitidsfuldt har vi sænket i jord idag. Som hun lærte mig de første Skridt i Livet, har hun Livet igjennem Været mange til Trøst og Støtte. Ung kom hun i Slot, men ung vendte hun hjem til Fars Gaard, og der blev hendes Liv. - Siden jeg blev fød (og alt graanes mine Haar), har hun ei været af Tveits Grund før idag. Men aldrig har nogen gaaet med tungt Sind eller tom Skræppe fra hendes Tun. - Alle vil vi samles i Ønsket- Fred for og Forjættelse i hendes Minde! Og alle stemte i, dybt grebne ved slig enkel, prunkløs Høitid.

Efter Berits Død, da alt syntes Fred og Harmoni, skulde det ikke være længe, før Tvedragts Aand ogsaa kom ind i Tormods Ået, som i saa mangen middelalderlig Ået og bragte Avind og Ondskab frem. - Tormod leved jo end, Arving eller Eier af alt Tveits Gods, men Arne drev Arnarud, Olav og Brynhild arved Vegartveit efter Farmor, Haakon og Solveig boed i Nordstuen, som de havde ryddet af Tveits Grund. Ingebjørg blev stor, da hun saa det. Hun var ikke fri for Bitterhed i sit Sind, som øgedes, da hun ingen Børn fik. Og Aasulf, hendes Husband, en foretagsom urolig Natur var lidet hjemme. Han deltog i Kongerne Magnus og Haakons mange Hærtog for at befæste sin Magt i Sverrig og Norge. Men naar han var hjemme, kom hendes Bitterhed frem, og i Besøg paa Tveit brød Striden aabent ud. - Pormod viste dem barskt af. De havde sin gode, store Gaard. Ikke skulde noget af Tveit falde under Grefsvins Brug, det vilde han sørge for. Og den bitre Sæd bar Frugt. Drog nogen fra Tveit til Arnarud, tog de Veien om Byen og Frysjubru, over Grefsvins Markveie kom de ikke, og Tveit- og Grefsvinfolket saaes ikke paa mange Aar.

Haakon og Solveig fik efter Berits Død sit 4de Barn, Olav, der havde arvet al Farfars og Fars Farmors ildhug, en stærk Modsætning til Broren, den stille Tormod. Tidlig gav han sig af med voldsom Idræt og vovsommme Skogfærder ved Sommer og Vinter. I Nætter og Dage var han, 10 Aar gammel, forsvunden. Saa dukked han en Kveldstund op paa Arnarud. Paa Ski i strygende Fart svinged han ind paa Tunet. "God Kveld, Farbror Arne, det er mig, Olav fra Tveit!" Arne havde faaet Bud om ham, men intet seet til Gutten, nu stod han spillevende, struttende af Sundhed og Kraft. Ganske skrämt titted liden Inger frem af Døren. Hun var Arnes eneste Barn. Moren, Aase af Skodin, havde ladt sit unge Liv, da Inger blev født, og Faren værned hende med Omhu og Kjærleik. Ni Aar var hun blot. - Men med Olavs Komme vaagned hun op, de to før ud i Skog og Mark sammen, Vaaren udoover fik Olav bli paa Arnarud. Der var slig Uro med ham, og Forældrene lod ham gjerne færdes under Farbror Arnes kraftige Myndighed, kanske han kunde töile den unge Fole og i den følgende Tid var han mindre hjemme end paa Arnarud. Arne drog Nyte af Gutten, han brød og han hug, han saged Ved

og han passed Sagen ved Elven, naar Flommen drev den med ri-vende Fart. Da var han i sit Element, og Ingers Øine straaled og satte ny Fart i ham. Men en vak-ker Dag var han væk. Til Inger havde han sagt: jeg farer ud paa Sjørøvertog, men en Dag henter jeg Dig med. Stol trygt paa mig og vær taus. Og Inger taug, halv-voxen jente som hun var. Men naar faren klaged, fordi Vildbas-sen rømte, banded hans Kaad-hed, da lo Inger: "Du liker dog Olav bedst af alle, Du stygge Far!" Og Arne kunde intet svare.

Gamle Tormod og Dronning Margrete. 1388.

I 1319 var Kong Haakon V, Norges i nær 600 sidste egne Konge død, den samme paa hvis Magt-bud Tormod af Tveit kom til at fødes ikke som fornem Ætling, men som Odels-Arving til en af Asloarherads store Gaarde. I 68 Aar styred Magnus, Haakon og Olav, Far, Søn og Sønnesøn, af den svenske Folkungeæt, Norges gamle Rige. Og skjønt Svarte-dauen havde raset slemt blandt Landets bedste Mænd og Ætter, var der endnu i 1387, da Olav døde, kun 17 Aar gammel, megen Almenaand og politisk Modenhed inden Folkets og Stormændenes

Rækker. Olavs Mor, den danske Kong Valdemar Atterdags Da-
ter, stævnede straks til Afholdelse i Oslo et Rigs- eller rettere et Rigsraadsmøde, som holdtes i januar og Februar 1388. Her mødte mange gjæve Mænd, men ogsaa Folkets Talsmænd ind-fandt sig, Mænd der udenfor sit daglige Virke altid fulgte Landets Skjæbne og Styrmænd med levende Interesse.

Fortsetter i neste nummer av AkersDølen – følg med i denne dramatiske historien fra dalen vår.

Historie er spennende!

Prisøkning på våre årbøker.
Vi har klart å holde en stabil lav pris på årbøkene våre i ti år. Kun kr. 100,-. En rekke kostnadsdri-vende faktorer gjør at vi ser oss nødt til å øke prisen fra 1. mars 2001.

Den nye prisen er kr. 120,-.

Prisøkningen er beskjeden, men den vil gi oss mulighet til å fort-sette med innsamling av lokalhis-torisk stoff og utgi dette i bok-form.

Ætterne af Pveit, Grefsvin og Arnarud.
1380.

Pernod sidste maadlige Edding af Pernod hin Rauðe

十一

Frantzen Leif
Ammerudgrenda 83
0960 Oslo

B

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud,
0905 Oslo - telefon 22 25 76 32 eller 22 80 44 74

Vi utgir en ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt. Vi har et spesialtilbud til dem som ikke har en komplett samling: Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene portofritt for kun kr. 120,- per stk.

Bestilling

Ja, takk, jeg bestiller følgende: (kryss av)

☐ Årbok 1985	☐ Årbok 1987	☐ Årbok 1989/90	☐ Årbok 1991
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1993	☐ Årbok 1994	☐ Årbok 1995
☐ Årbok 1996	☐ Årbok 1997	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 1999
☐ Årbok 2000			

Jeg ønsker å få bøkene tilsendt samlet

å få en bok hver måned til alle er levert

jeg bestiller et fast abonnement for fremtidige årbøker.

Abonnementet gjelder til det sies opp.

Kulturminneguide - Vandring i bydel Bjerke – kr. 50,-

Vandring på Grorud kr. 50,-

Rapport om Skansene på Bakås, kr. 75,-

Medlem nr. _____ Navn _____

Adresse: _____ Postnr.: _____

Oslo, den _____

(underskrift)

Klipp ut denne siden, legg den i en konvolutt og send den til oss, eller
bestill over Internett www.grohi.com

Trykk: Rødtvet Eldresenter